

MEDOBMOČNA SREČANJA OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN

MOJCA LEPEJ

V letu 2005 sem si kot strokovna spremljevalka od 20. aprila do 13. maja ogledala šest medobmočnih srečanj, ki so potekala na šestih zemljepisno bolj ali manj zaokroženih območjih. Naj povzamem nekaj statističnih podatkov o srečanjih (spodnja preglednica).

Preglednica kaže, da se je predstavilo kar lepo število razigranih, plešočih in pojočih otrok. Če pa bi statistično obdelali še sodelovanja otroških folklornih skupin na območnih srečanjih, ki so jih od januarja do aprila pripravile območne izpostave JSKD, bi lahko rekli, da se otroci na Slovenskem razmeroma pogosto odločajo za sodelovanje v otroških folklornih skupinah. Na območnih srečanjih je sodelovalo namreč okoli 200 otroških folklornih skupin.

Za naraščanje zanimanja otrok za to zvrst kulturne dejavnosti se moramo zahvaliti delovnim in strokovno vedno bolj usposobljenim vodjem folklornih skupin, ki svoja znanja pridobivajo na državnih, medobmočnih in območnih seminarjih. Hkrati zaslugo lahko pripišemo njihovi ustvarjalnosti in inovativnosti, ki omogočata prilagajanje in ustvarjanje novih programov za svoje skupine.

V nadaljnji analizi srečanj, ki sem jih spremljala v pretekli sezoni, sem ugotovila, da od 54 sodelujočih skupin na medobmočnih srečanjih deluje na osnovnih

šolah 25 skupin, v kulturnih društvih 23 in v vzgojno-varstvenih zavodih 6. Na državno srečanje se je uvrstilo 10 skupin, od tega 3, ki delujejo na osnovnih šolah, in 7 iz kulturnih društev.

Glede na dejstvo, da je na Slovenskem razmerje med otroškimi skupinami, ki delujejo na osnovnih šolah, v primerjavi s tistimi, ki delujejo v okviru kulturnih društev, 7 : 3, državnega srečanja pa se udeleži precej več skupin iz društev kot iz osnovnih šol, je to jasno znamenje, da so razmere za delo pri enih in drugih zelo različne.

Iz pogovorov z vodji skupin po vseh medobmočnih srečanjih sem spoznala, da imajo skupine, ki delajo v osnovnih šolah in vrtcih, slabše razmere za delo kot skupine, ki delujejo v okviru kulturnih društev. Pesti jih predvsem prostorska stiska, še pomembnejša pa je časovna omejitev vaj, ki je pri šolskih in vrtčevskih skupinah prilagojena šolskemu sistemu in večinoma ne dovoljuje več kot ene učne ure na teden (45 minut). Poleg tega v šolah in vrtcih predstavlja problem neustrezen termin, ki je namenjen vajam in je postavljen velikokrat v čas, ko so otroci utrujeni od siceršnjega pouka (npr. takoj po pouku). Vodja skupine je navadno odgovoren in zadolžen tudi za vse, kar skupina potrebuje; sam sestavlja odrske

Otroška folklorna skupina Kulturnega društva Šmartno pri Slovenj Gradcu na Ringa raja 2005. Maribor, maj 2005.
Foto: Janez Eržen.

KOORDINACIJA	KRAJ SREČANJA	DATUM SREČANJA	ŠT. SODELUJOČIH SKUPIN	ŠT. SODELUJOČIH OTROK
Maribor in Murska Sobota	Sv. Jurij ob Ščavnici	20. 4. 2005	10	240
Kranj	Radomlje	22. 4. 2005	8	186
Slovenska Bistrica	Sv. Trojica pri Lenartu	4. 5. 2005	9	211
Izola in Nova Gorica	Izola	10. 5. 2005	10	192
Celje in Slovenj Gradec	Radlje ob Dravi	12. 5. 2005	8	163
Ivančna Gorica in Novo mesto	Veliki Gaber	13. 5. 2005	9	195
SKUPAJ			54	1187

Otroška folklorna skupina Društva za kulturno vzgojo Krog iz Maribora na Ringa raja 2005. Maribor, maj 2005.
Foto: Janez Eržen.

postavitve, sam skrbi za glasbeno spremljavo, kostumsko podobo, rekvizite, išče finančna sredstva in drugo.

Skupine v kulturnih društvih delujejo v boljših razmerah. Vodje skupin pogosto delajo skupinsko, pomagajo jim člani odraslih skupin, za organizacijsko podporo skrbijo člani izvršnih odborov, starši ... Vodjem tako ostane več časa za ustvarjanje kakovostnih odrskih postavitv. Uspešno predstavljeni in ocenjeni programi pomagajo pri nadaljnjem delu in so v veliko zadovoljstvo njihovim članom, vrstnikom, staršem idr. Pa še nekaj je treba poudariti: vaje skupin, ki delujejo v društvih, najpogosteje niso časovno omejene na eno šolsko uro tedensko. Kar nekaj je skupin, ki vadijo dvakrat tedensko po eno do dve šolski uri in tudi (ali predvsem) zaradi tega dosegajo višjo kakovostno raven.

PROGRAMI

Pri vsaki od nastopajočih skupin na medobmočnih srečanjih sem bila pozorna na vsebinski prikaz dogajanja, na ustreznost podajanja govornega besedila, na izvedbo gibnega programa in ustreznost poenostavitve ljudskih plesov, na upoštevanje zakonitosti ljudskega petja, na ustreznost glasbene spremljave in vključitev glasbenikov v samo dogajanje ter nenazadnje na kostumsko podobo in njeno časovno in prostorsko usklajenost s programom.

Z veseljem sem ugotavljala, da je le malo otroških folklornih skupin, katerih odrske postavitve ne bi bile vpete v vsebinske okvire. Vodje skupin danes morda mnogo bolj kot v preteklosti skrbijo za kakovostno rast dela v folklorni skupini, sledijo sodobnim načelom poustvarjanja otroškega izročila in upoštevajo starostne in psihofizične posebnosti otrok v svoji skupini. Otroških folklornih skupin, ki bi v programih nekritično posnemale ples odraslih, skorajda ni več zaslediti.

Pri vnašanju narečnega govora v odrske postavitve se pogosto postavljajo vprašanja: koliko, kdaj in kako? Ugotavljam, da je tega še vedno preveč v naših otroških skupinah, predvsem pa vodjem manjka ustreznih znanj, ki bi omogočila kakovostnejšo izbiro besedil in izvedbo. Problem programov otroških folklornih skupin predstavlja tudi logično povezovanje različnih elementov, ki jih združujejo v odrskih postavitvah.

Velik napredek sem v letošnjem letu opazila pri godčevskih sestavih, ki spremljajo dogajanje na odru. Vodje v programe skupin vnašajo preprosta ljudska glasbila (orglice, piščali ...) in ritem bogatijo s preprostimi zvočili (les, kamen, raglje ...). Čim mlajši so folklorniki, več je ritmične spremljave. Številčnejši instrumentalni sestavi (npr. harmonika, klarinet, violina ...) prevladujejo pri starejših otroških folklornih skupinah. Morda bi bilo treba na tem mestu opozoriti še na vključenost godcev v same odrske postavitve, saj naj le-ti pri skupini ne bi bili le zaradi glasbene spremljave, ampak naj bodo tudi vsebinsko vpeti v sam odrski prikaz dogajanja.

Pa še nekaj o kostumski podobi nastopajočih skupin. V večini primerov so skupine zgledno urejene in nastopajo v kostumih, ki ustrezajo časovnemu, krajevnemu in vsebinskemu merilu. Skupine, ki ustrezne kostumske podobe še niso dosegle, se trudijo, da bi se tej približale. Pri tem največji problem predstavlja dejstvo, da denarja za to delo preprosto nikoli ni dovolj.

Glede na zgoraj navedena merila sem izmed 54 sodelujočih skupin na medobmočnih srečanjih izbrala tiste, ki so me prepričale tako po programski plati kot tudi po izvedbi. Sestavila sem sledeč program:

- ✿ Folklorna skupina Breznica III., KD dr. France Prešeren Žirovnica: U ŠTERO
- ✿ Folklorna skupina Mularija z Borjača, KD Jože Pahor Sežana: SREČKO KOSOVEL MED VRSTNIKI
- ✿ Folklorna skupina OŠ Sladki Vrh, podružnica Velka: ZA JEST BO ŽI ŠLO, ČI BO POULEG MESO
- ✿ Otroška folklorna skupina KD Šmartno pri Slovenj Gradcu: POTUJOČA ŠTARCUNA
- ✿ Otroška folklorna skupina, Društvo za kulturno vzgojo Krog Maribor: ZAJČEK AL' SE ME BOJIŠ
- ✿ Folklorna skupina Breznica II., KD dr. France Prešeren Žirovnica: MLINČEK
- ✿ Folklorna skupina Buške čeče an puob', OŠ Bovec: RADI SE IGRAMO OKOLI KAŠTE
- ✿ Otroška folklorna skupina KUD Oton Župančič Sora Medvode: IGRAJMO SE OHCET
- ✿ Druga otroška folklorna skupina Folklornega društva Kres Novo mesto: LEPO ŽVIŽGAL, LEPO PEL IN SE ZRAVEN ZAVRTEL
- ✿ Folklorna skupina Prežihovci, KD Prežihovci, OŠ Prežihovega Voranca Maribor: PRSTNA IGRA

Vsem vodjem skupin, ki ste mi popestrili popoldneve na medobmočnih srečanjih se lepo zahvaljujem. Hvala tudi tistim, ki se vsako leto znova trudite in ustvarjate nove odrske postavitve. In nenazadnje hvala organizatorjem srečanj, ki skupinam omogočajo, da svoje programe predstavljajo in se na prireditvah dobro počutijo.

Otroška folklorna skupina KUD Oton Župančič iz Sore pri Medvodah na Ringa raja 2005. Maribor, maj 2005.
Foto: Janez Eržen.

DESET LET FOLKLORNE SKUPINE ZGORNJA LOŽNICA

SIMON JAVORNIK

V starih časih si ljudje niso znali predstavljati poštenega dela brez poštenega likofa. Po celodnevem napornem delu so si znali dati duška, se poveseliti, ob tem pa so vede ali nevede oblikovali in ohranjali šege in navade. Namreč, ko so se nekdanj zbrali vaščani, da na primer skupaj požanjejo njivo, pokosijo travnik, omlatijo žito, to težko delo zanje ni bilo le delo. To je bil praznik cele vasi, praznik v vsej njegovi celovitosti, kar se je izražalo v obnašanju, obleki, jedi, plesu, pesmi idr.

Delo je bilo težko, saj je bilo večinoma ročno. Zaradi tega so si bili ljudje prisiljeni pomagati, kar je vodilo v nastanek tesnih vezi med sosedi, sovaščani. Tako tudi dogodki, ki niso bili povezani z delom, kot so rojstvo, smrt in še posebej poroka, niso bili le družinski praznik, saj se je npr. vsaj ob šrangji zbrala večina vaških fantov. Niso pa se veselili le po končanih velikih delih ali ob velikih dogodkih življenjskega cikla, ampak tudi ob cerkvenih in drugih praznikih koledarskega leta (koledovanje, pustovanje, kresovanje, martinovanje ...), in s šegami ustvarjali našo kulturno dediščino.

Del te dediščine sta tudi petje in ples. Zanju ugotavljamo, da še zdaleč nista izumrla - le preoblikovala sta se. Ni izleta brez zapete pesmi in ni veselice brez polke in valčka.

In zakaj danes plesati? Vzroki so še vedno enaki kot pred desetletji ali stoletji. Želimo se poveseliti, sprostiti, zaplesati z nekom, ki nam je všeč, ker je ples priložnost za zблиžanje. Želimo pa tudi ohranjati izročilo naših prednikov.

Med ljudi s tako željo sodimo tudi člani Folklorne skupine Zgornja Ložnica. Skupina se pogumno bliža svojim najstniškim letom, saj smo nekateri skupaj že deseto leto, kar smo proslavili s Folklornim večerom, za katerega se je ideja porodila že pred leti in smo jo družno s člani nekdanje folklorne skupine udejanili 20. novembra 2004. Predstavili smo dva spleta gorenjskih plesov, splet prekmurskih in splet štajerskih plesov. Nekdanji člani Folklorne skupine Impol so se predstavili s spletom štajerskih plesov, gostje iz Grčije, folklorna skupina Micrasia union of new Eyakripa pa nam je približala del grške kulture.

Odmevnost prireditve v medijih in odziv obiskovalcev folklornega večera ob praznovanju našega desetega leta